

Gelezen en besproken door *Dr. Noël Derycke* Equipearts PHA

Tijdschrift van Palliatieve Hulpverlening Antwerpen (PHA) vzw UA | Gebouw Fc | Domein Fort VI Edegemsesteenweg 100 bus 2 - 2610 Wilrijk

Verschijnt viermaal per jaar Afgiftekantoor Antwerpen X Erkenningsnummer P708336

De auteur, een moeder, beschrijft als een ooggetuigenverslag, kwetsbaar en

persoonlijk, de wijze waarop zij het ziekteproces van haar zoon, zijn levenseinde en de periode na zijn overlijden niet alleen registreerde maar ook mee beleefde. Als lezer word je getuige van de bijzonder relatie tussen moeder en zoon. Je krijgt tevens een beeld van de relaties van een moeder en zoon met de vele actoren (zowel personen als organisaties) die in dit levenseindetraject van de zoon opduiken. Er zijn warme relaties. Er zijn “relaties” waarbij je tenen krullen.

De relatie tussen de auteur en haar zoon staat centraal. Deze relatie wordt gekenmerkt door het voortdurend balanceren tussen enerzijds het zoeken naar ondersteunende en zorgende nabijheid en anderzijds het bewaken van de autonomie van zowel de moeder als de zoon. De proloog van het boek begint met een stukje van de zoon zelf. “Een wereld zonder droom, ideeën, muziek, een wereld zonder klanken van woord, de illusies van beeld, is een wereld van dood. Waar de mens naar moet streven is een wereld van vrijheid, waar geld van geen belang is. DE WERELD DRAAIT OM KUNST & Kunst is Alles Waar Liefde in ZIT”. De auteur toont hoe de moeder haar zoon volgt en respecteert in zijn principiële levensovertuiging. Zijn levenswijze strookt niet met de hoofdstroming in onze maatschappij. Deze maatschappij (en zijn organisaties) falen meermaals in hun opdracht om aangepaste zorgverlening te verlenen aan deze “buitenstaander”. Het verhaal over zijn domicilie is typerend hoe regeltjes elke menselijkheid versmachten. In het tweede deel van deze triptiek beschrijft de auteur de voorbereiding en uitvoering van de door hem gekozen euthanasie. Aangrijpend is hoe zij in dit proces als moeder betrokken wordt: “Maar hoe moet de man, zelfs doodziek, tegen zijn moeder zeggen dat het moment van uit het leven te stappen gekomen is en haar vragen dit te faciliteren?”.

In het laatste deel beschrijft de auteur wat rouw met haar doet en hoe ze dag na dag haar leven probeert op te nemen: mijn leven is dooreen geschud ... ik wil slapen, ik wil af van die steen ... ik wil je herinnering zonder de pijn van het afscheid ... maar hoe doe ik dat?”

Voor alle hulpverleners een must-read verhaal. We doen zoveel (moeten wel) maar er ontbreekt meestal tijd om bezig te zijn met de dieper liggende zinsvragen. De moeder is als begeleidster een voorbeeld: ze legt haar eigen inzichten niet op; ze volgt haar zoon in wat hij belangrijk vindt, in wat er hem toe doet in die laatste dagen. Ook al is dit op een sjofele zolderkamer zonder enig hedendaags comfort. Mijn hoed af voor zo’n moeder en de zoon die tot zijn einde trouw blijft aan zijn levensfilosofie.